

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 340.134

Вайцеховська О. Р.,

o.vaytsehovska@chnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-2313-033X,

д.ю.н., доц., доцент кафедри європейського права та порівняльного правознавства,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

ПРАВОВА ПРИРОДА ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ З КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню механізмів фінансування Міжнародного валютного фонду. На підставі проаналізованої наукової літератури з даної проблематики висвітлено спектр діаметрально різних поглядів на правову природу фінансування МВФ, а саме механізм фінансування МВФ розглядається науковцями як: 1) кредит; 2) відсутність кредитних відносин, оскільки має місце купівля валюти; 3) міжнародний договір; 3) відсутність договірних відносин, оскільки міжнародна угода між МВФ і країною, якій надається фінансування, не укладається.

Проаналізовано нормативно-правове підґрунтя та умови надання фінансової допомоги Фонду країнам-членам. Проілюстровано організаційно-правові особливості процедури отримання валютних коштів на прикладі фінансування України, висвітлено основний зміст таких документів, як Лист про наміри та Меморандум про економічну та фінансову політику.

Визначено, що механізми фінансування МВФ: 1) ані формально, ані структурно не належать до системи міжнародних договорів, а виступають особливим правовим механізмом у формі односторонніх рішень щодо надання фінансування країні-члену; 2) за змістом домовленостей не належать до кредитних договорів, а є купівлею-продажем відповідної валюти (але за функціональним призначенням подібні до кредитних договорів).

Встановлено, що, незважаючи на відсутність юридично оформленого індивідуального кредитного договору між МВФ і країною-членом, практика відносин свідчить, що цей факт не зменшує ймовірність виконання відповідних зобов'язань з боку країн через такі чинники: 1) зобов'язання, що випливають із механізмів фінансування, виконуються як такі, що випливають зі Статуту МВФ; 2) авторитет МВФ як центральної інституції в міжнародному валютному правопорядку; 3) репутаційні ризики у випадку порушення країною умов механізму фінансування.

Ключові слова: Міжнародний валютний фонд (МВФ), валютні кошти, програма фінансування, Stand-by.

Vaitsekhovska O. R.,

o.vaytsehovska@chnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-2313-033X,

Doctor in Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of European and Comparative Law,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi

THE LEGAL NATURE OF FINANCIAL RELATIONS BETWEEN THE INTERNATIONAL MONETARY FUND AND MEMBER STATES

Abstract. The article under studies deals with the issue the International Monetary Fund's (hereinafter, the IMF) financing mechanisms. Based on the analysis of certain scientific sources on the issue, it identifies a range of drastically different views on the legal nature of the IMF financing peculiarities. To be more specific, the mechanisms of IMF financing are regarded by scholars as: 1) crediting; 2) the absence of crediting relations since there takes place a currency exchange; 3) international agreement; 4) the absence of contractual relations as there is no international agreement between the IMF and the state, which receives financing.

In addition, the research under discussion contains a comprehensive analysis of the normative-legal grounds and terms of Fund's providing financial assistance to the member states. It also illustrates the organizational and legal peculiarities of receiving the foreign currency on the example of Ukraine, as well as points out the basic essence of such normative documents as the Letter on Intentions and the Memorandum on Economic and Financial Policy.

The article claims that the IMF financing mechanisms: 1) neither formally nor structurally belong to the system of international agreements. They are rather considered as a peculiar legal mechanism in the form of unilateral decisions on providing funding to a member state; 2) according to their content, do not belong to crediting agreements, but are the purchase and sale of the respective currency (although are functionally similar to crediting agreements).

It has been ascertained that despite the absence of a legally valid individual credit loan between the IMF and a member state, the experience of such relationship shows that it does not reduce the likelihood of fulfilling the respective obligations on the part of the member states, due to the following factors: 1) the obligations arising from the financing mechanisms are fulfilled as the ones arising from the IMF Statute; 2) the authority of the IMF as a central institution in the international monetary system; 3) the reputational risks in case the state violates the terms of the financing mechanism.

Key words: the International Monetary Fund (IMF), foreign currency, program of financing, stand-by.

JEL Classification: K 33

DOI: 10.36477/2616-7611-2021-10-13

Постановка проблеми. Серед існуючих міжнародних фінансових організацій роль інституційного центру міжнародного валютного правопорядку відіграє МВФ, мета якого спрямована на сприяння стабільності валют, підтримку впровадженню валютного режиму, розвиток міжнародного співробітництва у валютно-фінансовій сфері тощо. Окрім правових інструментів впливу на формування міжнародного валютного правопорядку у вигляді прийняття міжнародних стандартів у валютній сфері, МВФ з метою підтримки валютного курсу країн-членів та стабілізації економіки здійснює їх фінансування. На відміну від кредитів міжнародних фінансових організацій Групи Світового банку країнам-членам, які оформлюються у вигляді міжнародних угод, фінансово-правові відносини МВФ з країнами-членами є нетиповими. Аналіз відносин фінансування за участі МВФ свідчить про те, що умови отримання, використання та повернення коштів, виділених Фондом країнам-членам у рамках тієї чи іншої програми фінансування, не оформлюються міжнародними кредитними договорами. Така практика фінансування притаманна Фонду протягом усього періоду його існування. З огляду на зазначене виникає питання про правову природу фінансових відносин Фонду з країнами-членами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правосуб'єктності та функцій МВФ у міжнародному фінансовому праві розглядається в підручниках міжнародного фінансового права та дисертаціях, присвячених між-

народним фінансовим організаціям. Щодо правової характеристики фінансових відносин МВФ з країнами-членами, то даного питання торкалися у своїх дослідженнях такі науковці, як Г. Анулова, Д. Голд, Р. Едвардз, Ф. Манн, Р. Ластра, В. Лісовський, М. Любімов, І. Носкова, Є. Палій, М. Пембро, І. Сейдл-Гогенвельдер, Дж. Фоссет, Р. Хасбулатов, П. Якобссон та інші.

Постановка завдання. Метою статті є визначення правової природи фінансових відносин Міжнародного валютного фонду з країнами-членами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансування Міжнародним валютним фондом країн-членів відбувається головним чином за допомогою механізмів, які подібні до кредитних ліній, а фінансова допомога зазвичай «умовна» (за умови...) і передбачає прийняття та імплементацію політики розвитку. Надання Фондом фінансової допомоги відрізняється від звичайних банківських операцій. Фонд не є організацією кредитування, а лише у випадку виникнення дефіциту платіжного балансу в держав-членів сприяє його подоланню за допомогою механізмів, що мають свої особливості [1, с. 110].

З формальної точки зору отримання фінансування країнами відбувається у формі купівлі-продажу країнами конвертованої валюти за свою національну валюту, яка передбачає зворотний викуп державою своєї валюти. Так, відповідно до розділу 3, статті V Статуту Фонду, з метою надання допомоги державам-членам у вирі-

шенні проблем платіжного балансу держави-члени мають право на купівлю у Фонду валют інших держав-членів за еквівалентну суму власної валюти в разі виконання певних умов [2]. За надання можливості країні-члену користуватись вільно конвертованою валютою держава відшкодує МВФ операційні витрати, сплачує компенсаційні виплати країні, валюту якої вона позичає (переважно долари США), та іноді може стягуватися збір для уникнення надмірного використання коштів Фонду [3]. Такий механізм отримання валютних коштів з формальних причин виглядає, ніби країна отримує валютний кредит під заставу своєї національної валюти.

Технічно процедура перерахунку валютних коштів полягає в такому: держава-позичальник переказує на спеціальний рахунок у своєму національному банку національну валюту в сумі, еквівалентній величині першого траншу, у відповідь на що Фонд нараховує еквівалентну суму тієї валюти, яку потребує позичальник, на свій рахунок у національному банку країни-кредитора цих грошових знаків і надає ці кошти в повне розпорядження країни-позичальника [1, с. 111].

В організаційно-правовій площині отримання валютних коштів передбачає певні правові дії. Розглянемо порядок оформлення таких міжнародних фінансових відносин на прикладі фінансування України у 2015 році. Україна, потребуючи фінансової допомоги, звернулася до МВФ щодо отримання коштів задля вирішення своїх економічних питань. Після такого звернення місія Європейського департаменту МВФ провела дослідження економічної ситуації в Україні, в результаті якої визначила коло економічних проблем, що потребують вирішення, і суму фінансових коштів, необхідну для цього. Ця стадія передбачає розроблення експертами Фонду та державою-позичальницею комплексної програми вирішення економічних проблем країни із встановленням умов і стратегій виходу з економічної кризи (про що вказується у відповідному висновку МВФ).

На основі вказаного висновку Фонду Україна звернулася до МВФ з Листом про наміри, в якому було висвітлено масштаб і причини кризової економічної ситуації в країні, а також зазначено обсяг коштів, необхідних для нормалізації ситуації. Лист про наміри від 27.02.2015 р., який був направлений від України до МВФ, містив обґрунтування необхідності у фінансуванні, опис конкретних проблемних питань економіки України та їх причини (п. 1 Листа). Пункт 2 Листа містив звернення до Фонду «про укладення нової чоти-

рирічної угоди в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) на суму 17,5 млрд доларів США» [4].

До Листа про наміри додавався Меморандум про економічну та фінансову політику, який містив більш детальний опис існуючої економічної ситуації, напрямів політики в рамках програми в різних сферах економіки та поетапний графік реалізації поставлених у рамках програми цілей шляхом проведення реформ та інших заходів. Сам Лист про наміри додавався як додаток до основного документа – висновку експертів Європейського департаменту МВФ. Вказаний пакет документів було винесено на розгляд Ради директорів МВФ, яка прийняла позитивне рішення про надання згоди на фінансування України за названою програмою.

Закріплення в Листі про наміри комплексу реформ, які країна обіцяє провести задля поліпшення стану економіки, є обов'язковою умовою фінансування Фондом. Така умовність, на думку Д. Голда, – це торгова марка МВФ, яка не була невід'ємною частиною фінансування Фондом у початковому Статуті МВФ [5, с. 235]. Умовність набула обов'язкового характеру після внесення перших поправок до Статуту Фонду і отримала більш детального опису в рішенні Виконавчої Ради МВФ 1979 року, яке згодом було змінено рішеннями 2002 року [6; 7].

Механізм Фонду щодо фінансування країн-членів з економічного погляду однозначно носить характер позики (В. Лісовський [8, с. 94], М. Любімов [9], Р. Хасбулатов [10], І. Носковам[292] та інші). З юридичної точки зору відносини фінансування Фондом країн-членів, які передбачають надання коштів на умовах повернення через чітко встановлений строк зі сплатою коштів за користування, є теж, на перший погляд, договірними. Керуючий директор МВФ (1956–1963 роки) П. Якобссон зазначав, що хоча Фонд і не наділений повноваженнями надання кредитів країнам, проте механізми *стенд-бай* в основному нагадують кредитні договори [11, с. 151–152]. Є. Палій констатує наявність дискусії між юристами та економістами, в якій останні, посиляючись на особливості механізмів МВФ, відстоюють кредитно-договірну їх природу та вказують на те, що навіть назва містить слова «угода про позику» [1, с. 119].

Якщо серед економістів договірна природа механізмів Фонду не викликає сумнівів, то серед юристів такої одностайності немає. Ф. Манн зазначає про недопустимість із правової точки

зору характеризувати такі механізми як позику, посилаючись лише на практику їх застосування і мову, яка ними використовується [12, с. 24–25]. Р. Ластра вважає, що механізми *стенд-бай* ні технічно, ні юридично не є кредитами і можуть розглядатись тільки як «функціональний еквівалент кредитів» [13, с. 548].

На користь указаних позицій юристів щодо відсутності у механізмів Фонду ознак кредитного договору слугують: 1) особливості змісту положень Статуту МВФ – у них ніде не згадується про *позику*, натомість постійно вживається термін *купівля валюти* [14]; 2) відсутність двостороннього підписання документа сторонами у створенні механізму фінансування чи інших формальностей, необхідних під час укладення договору [1, с. 122]; 3) їх укладення не вимагає від країн застосування внутрішньодержавних правових процедур, що є (переважно) необхідним для міжнародних угод [15].

Короткострокові домовленості *стенд-бай* є ядром комплексу фінансових програм Фонду. Вважають механізм *стенд-бай* договором купівлі-продажу валюти такі вчені, як Дж. Фоссет [16, с. 233], М. Пейро [17, с. 220], Н. Любимов [9, с. 471]. На думку Д. Голда, правова природа таких механізмів – це винятково договори купівлі-продажу, оскільки держава розраховується власною валютою за валюту чи СПЗ, яку вона купує, а тому «кредит» є хибним правовим тлумаченням механізмів Фонду [5, с. 68].

Крапкою в розглядуваній науковій дискусії стало Рішення Виконавчої Ради МВФ № 2603-(68/132), яке містило в 7-му параграфі положення, що Фонд не укладає договорів з державами в разі затвердження механізмів *стенд-бай* і з огляду на характеристики механізмів *стенд-бай* у документації буде уникнено договірної характеру та відповідної термінології [18]. Через рік Виконавча Рада Фонду прийняла рішення, в якому було зазначено, що «механізми *стенд-бай* не є міжнародними угодами, тому в документації та в листі про наміри буде уникнено договірної термінології» [19, с. 78].

Отже, незважаючи на те, що фінансування Фондом країни-учасниці здійснюється в результаті досягнення усної згоди щодо взаємних обов'язків між МВФ і державою (в яких обов'язки з боку держави отримують письмове закріплення в листі й меморандумі), відсутність письмового оформлення цих взаємних домовленостей не дає можливості вважати ці відносини

такими, що оформлені міжнародним договором. Відповідно до п. 1 статті 2 Віденської конвенції про право міжнародних договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 1986 р., міжнародний договір означає міжнародну угоду, яка регулюється міжнародним правом і укладена в письмовій формі між одним чи декількома державами та однією чи декількома міжнародними організаціями; або між міжнародними організаціями, незалежно від того, чи міститься така угода в одному документі, у двох або декількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від його конкретного найменування.

Проаналізувавши правову природу механізмів фінансування МВФ, вважаємо, що вони: 1) ані формально, ані структурно не належать до системи міжнародних договорів, а виступають особливим правовим механізмом у формі односторонніх рішень щодо надання фінансування країні-члену; 2) за змістом домовленостей не належать до кредитних договорів, а є купівлею-продажем відповідної валюти (хоча за функціональним призначенням подібні до кредитних договорів). Термін *кредитна угода* був зручним для опису такого роду відносин, проте є хибним із правової точки зору [20, с. 119]. Такий термін для зручності використовують і сучасні науковці, причому, як показує практика, не завжди вкладаючи в нього саме кредитно-договірну природу, а винятково для узагальненого позначення того чи іншого механізму фінансування Фонду (причому, як це зустрічається в даному дисертаційному дослідженні). Більше того, застосування даного терміна має місце і в документах МВФ аналітичного характеру. У тексті Звіту МВФ за 2015 рік зазначається, що «під час операцій як звичайного, так і пільгового кредитування, фінансування надається переважно на основі «домовленостей» з МВФ, які діють аналогічно кредитним лініям» [21, с. 9].

Висновки і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Механізми фінансування МВФ: 1) ані формально, ані структурно не належать до системи міжнародних договорів, а виступають особливим правовим механізмом у формі односторонніх рішень щодо надання фінансування країні-члену; 2) за змістом домовленостей не належать до кредитних договорів, а є купівлею-продажем відповідної валюти (хоча за функціональним призначенням подібні до кредитних договорів).

Незважаючи на існуючі в міжнародно-правовій науці позиції науковців стосовно того, що механізми МВФ формально не створюють юридичних зобов'язань для сторін через відсутність юридично оформленого індивідуального кредитного договору, практика здійснення фінансування МВФ дає підстави вважати, що цей факт не зменшує ймовірність виконання відповідних зобов'язань з боку країн через такі чинники: 1) зобов'язання, що випливають із механізмів фінансування, виконуються як такі, що впливають зі Статуту МВФ; 2) авторитет МВФ, який полягає в тому, що міжнародні фінансові організації та більшість інвесторів під час прийняття рішень щодо інвестування часто керуються інформацією з висновків Фонду; 3) репутаційні ризики у випадку порушення країною умов механізму фінансування завдають країні суттєвих негативних наслідків як суб'єкту міжнародного фінансового правопорядку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Палій Є.В. Правовий статус угод Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 ; Інститут держави і права імені В.М. Корецького. Київ, 2009. 225 с.
2. Статті Угоди Міжнародного валютного фонду від 22.07.1944 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_921/page
3. Что такое Международный валютный фонд? : справочник по МВФ / под ред. Дж. Клифта. Вашингтон : МВФ, 2004. 53 с.
4. Лист про наміри до Міжнародного валютного фонду. Меморандум про економічну і фінансову політику. Технічний меморандум про взаєморозуміння від 21.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0483500-15>
5. Gold J. Transformations of the International Monetary Fund. *Columbia Journal of Transnational Law*. 1982. Vol. 20. №. 2.
6. Decision No 12865-(02/102) Selected Decisions and Selected Documents of the IMF, Thirtieth Issue. Washington D.C.: International Monetary Fund, Legal Department. As updated as of June 30, 2006. URL: [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12865-\(02/102\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12865-(02/102))
7. Guidelines on Conditionality. Decision № 12864-(02/102), 25 September 2002: Selected Decisions and Selected Documents of the IMF, Thirtieth Issue. Washington D.C.: International Monetary Fund, Legal Department. As updated as of June 30, 2006. URL: [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12864-\(02/102\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12864-(02/102))
8. Лисовский В.И. Валюта и международные отношения. Москва : Международные отношения, 1974. 94 с.

9. Международные экономические отношения / под ред. Н.Н. Любимова. Москва : Международные отношения, 1969. 469 с.

10. Международные экономические отношения : в 2 т. / под общ. ред. Р.И. Хасбулатова. Москва : Изд-во Новости, Академия Нового Мышления, 1991. Т. 1. 1991. 424 с.

11. Jacobsson P. International Monetary Problems 1957–1963. Selected speeches. Washington : IMF, 1964. 368 p.

12. Mann F.A. Money in Public International Law. The Hague Academy Recueil Des Cours 1959. Tome 96 de la Collection [A. W. Sijthoff]. Leyde : Académie De Droit International, 1960.

13. Lastra R.M. Legal Foundations of International Monetary Stability. Oxford : University Press, 2006. 600 p.

14. Статті угоди Про Міжнародний банк реконструкції та розвитку від 1.01.1945 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996_028

15. Boyd J.A. Contemporary Practice of the United States Relating to International Law / Cf. «International Acts Not Constituting Agreements». *American Journal of International Law*. 1978. Vol. 72. P. 391–398.

16. Fawcett J. Trade and Finance in International Law. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*. Académie De Droit International. Recueil Des Cours. 1968. URL: https://referenceworks.brillonline.com/entries/the-hague-academy-collected-courses/*ej.9789028616028.215_310

17. Пейро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения / пер. с фр. О.С. Савкевич, М.М. Литвякова ; общ. ред. Н.С. Бабинцевой. Москва : Прогресс, Универс, 1994. 493 с.

18. Decision № 2603-(68/132), September 20, 1968. Selected Decisions of the International Monetary Fund and Selected Documents, Eighth Issue. Washington D.C. : International Monetary Fund, May 10, 1976. P. 47–49.

19. Degan V.D. Sources of international law. The Hague ; Boston : M. Nijhoff Publishers ; Cambridge, 1997. 564 p.

20. Парфенов А.В. Правовое состояние : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Н. Новгород, 2001. 161 с.

21. Финансовая организация и деятельность МВФ. Серия брошюр. № 45-R Шестое издание. Казначейское управление. Международный валютный фонд. США. Вашингтон, 2001. 234 с.

REFERENCES:

1. Palii Ye. V. (2009). Pravovyi status uhod Mizhnarodnoho valiutnoho fondu ta Mizhnarodnoho banku rekonstruktsii ta rozvytku : Candidate's thesis: 12.00.11 / Instytut derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho. Kyiv [in Ukrainian].

2. Statti Uhody Mizhnarodnoho valiutnoho fondu vid 22.07.1944 r. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_921/page [in Ukrainian].
3. Dzh. Klift (2004). Chto takoe Mezhdunarodnyj valjutnyj fond? : spravochnik po MVF. Vashington : MVF.
4. Lyst pro namiry do Mizhnarodnoho valiutnoho fondu. Memorandum pro ekonomichnu i finansovu polityku. Tekhnichniy memorandum pro vzaiemorozuminnia vid 21.07.2015 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0483500-15> [in Ukrainian].
5. Gold J. (1982). Transformations of the International Monetary Fund. Columbia Journal of Transnational Law. Vol. 20, 2.
6. Decision No 12865-(02/102) Selected Decisions and Selected Documents of the IMF, Thirtieth Issue. Washington D.C.: International Monetary Fund, Legal Department. As updated as of June 30, 2006. URL: [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision-12865-\(02/102\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision-12865-(02/102)).
7. Guidelines on Conditionality. Decision № 12864-(02/102), 25 September 2002: Selected Decisions and Selected Documents of the IMF, Thirtieth Issue. Washington D.C.: International Monetary Fund, Legal Department. As updated as of June 30, 2006. URL: [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12864-\(02/102\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=12864-(02/102))
8. Lisovskij V. I. (1974). Valjuta i mezhdunarodnye otnoshenija. Moskva : Mezhdunarodnye otnoshenija [in Russian].
9. N. N. Ljubimov (1969). Mezhdunarodnye jekonomicheskie otnoshenija. Moskva : Mezhdunarodnye otnoshenija [in Russian].
10. R. I. Hasbulatov (1991). Mezhdunarodnye jekonomicheskie otnoshenija (vols 1-2). Vol. 1. Moskva : Izd-vo Novosti, Akademija Novogo Myshlenija [in Russian].
11. Jacobsson P. (1964). International Monetary Problems 1957-1963. Selected speeches. Washington : IMF.
12. Mann F. A. (1960). Money in Public International Law. The Hague Academy Recueil Des Cours 1959. Tome 96 de la Collection [A. W. Sijthoff]. Leyde : Académie De Droit International.
13. Lastra R. M. (2006). Legal Foundations of International Monetary Stability. Oxford : University Press.
14. Statti uhody Pro Mizhnarodnyi bank rekonstruktsii ta rozvytku vid 1.01.1945 r. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996_028 [in Ukrainian].
15. Boyd J. A. (1978). Contemporary Practice of the United States Relating to International Law / Cf. «International Acts Not Constituting Agreements». American Journal of International Law. Vol. 72, 391-398.
16. Fawcett J. (1968). Trade and Finance in International Law. Collected Courses of the Hague Academy of International Law. Académie De Droit International. Recueil Des Cours. URL: https://referenceworks.brillonline.com/entries/the-hague-academy-collected-courses/*ej.9789028616028.215_310.
17. Pebro M. (1994). Mezhdunarodnye jekonomicheskie, valjutnye i finansovye otnoshenija (O. S. Savkevich, M. M. Litvjakova, Trans.). N. S. Babincevoj (Ed.). Moskva : Progress, Univers [in Russian].
18. Decision № 2603-(68/132), September 20, 1968. Selected Decisions of the International Monetary Fund and Selected Documents, Eights Issue. Washington D.C. : International Monetary Fund, May 10, 1976. P. 47-49.
19. Degan V.D. (1997). Sources of international law. The Hague ; Boston : M. Nijhoff Publishers ; Cambridge.
20. Parfenov A. V. (2001). Pravovoe sostojanie : Candidate's thesis: 12.00.01. N. Novgorod [in Russian].
21. Finansovaja organizacija i dejatel'nost' MVF (2001). Serija broshjur. № 45-R issue 6. Kaznachejskoe upravlenie. Mezhdunarodnyj valjutnyj fond. SShA. Vashington.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2021